

УКРАЇНСЬКА СПРАВА

„UKRAJINSKA ZPRAVA“.
БЮЛЕТЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО, ЕКОНОМІЧНОГО
Й КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

МІСЯЧНИК

РЕДАКЦІЯ-АДМІНІСТРАЦІЯ PRANA XVI. NA PLANI č. 2056.

РЕДАГУЮЩА КОЛЕГІЯ

Передплата:
в ЧСР — річно
Кч: 12, за кор-
доном річно
Кч: 18.

Рік II.

31. жовтня 1934.

Число 9.

Інж. Л. Костарів.

Політичний огляд.

(Politický přehled.)

Жахливе вбивство в Марселю „короля з'єднателя“ Югославії Олександра й франц. міністра закорд. справ Барту хорватським терористом Георгієвим-Келеменом на довіший час відсунуло з політичного горизонту всі інші події й питання міжнародного життя. Обставини атентату напевно відомі нашим читачам зі сторінок щоденної преси й ми не будемо тут зупинятися на них і торкнемось лише одного питання, яке ми вже підносили на сторінках нашого бюллетеню (див. ч. 7 „У. С.“).

Тим питанням є сумне явище перенесення до політики методів боротьби, що є позиченою від американ. „гангстерів“. Слідство в справі марсельського атентату виявило, що, як і в попередніх випадках, марсельський атентат був переведений „професійними терористами“, членами організації, яка користалася моральною і матеріальною підтримкою чужої держави. І знова організатори атентату спромогалися зробити атентат „анонімним“, користуючись фальшованими пасами в метою сковати національність, як самого вбивця, так і його співучасників і керовників. Було при атентаті тяжко поранено й декілька невинних і непричастих до політики людей, що свідчить про моральні якості організаторів атентату.

Всі ці обставини кажуть про те, що вбивцям короля Олександра зовсім не валежало на тім враженню, яке зробить атентат на хорватів і на цілий світ, але вбивство було переведено з іншими, невідомими нам, цілями, про які ми можемо лише догадуватися, знаючи з преси про звязок хорватських терористів з чужими, ворожими Югославії, державами... Чи досягли вбивці своєї цілі в міжнародній політиці покаже майбутнє, але в самій Югославії вони досягли як раа протилежних їх бажанням наслідків... Марсельський атентат не лише не викликав „хорватської національної революції“, але привів до співробітництва бувш. хорватської опозиції з югослав. владою.

Але все ж вбивством короля Олександра Югославії нанесені тяжка рана та жаль.

Ми, українці, не можемо не поділяти цього жалю братського славянського народу, бо пам'ятаемо й будемо завжди пам'ятати, що король Олександер, „король вояк“ і „король демократ“,

був також і шляхотним лицарем і єдиний з правителів всіх славянських держав відмовився визнати комуністичну Москву, гнобителя слов'янських народів, в тому й нашого українського.

Як ми казали — марсельський атентат відвернув увагу світу від інших подій міжнародного політичного життя, а в минулім місяці це життя було не менш бурхливим ніж дотепер.

В Іспанії вибухло кріаве повстання проти республиканського уряду, що було організовано сполученими силами соціалістів, синдикалістів і комуністів. Є всі дані думати, що останні були головними чинниками повстання, яке мало оголосити Іспанію „совітською соціалістичною республікою“. Мадридський часопис „Ель дебате“ прямо пише, що уряди мають докази що до прямого керування Сталіна іспанськими кріавими подіями і видачі Москвою 40 міліонів певет на цілі „іспанської ком. революції“. Жерстокості, які проявили іспанські революціонери по відношенню до своїх противників, полонених і навіть цивільного населення, також свідчать про те, що повстання переводилося по рецепті катів в московській чека. „П'ятнадцять днів були совіти панами Астурії“ (іспанська провінція пр. ред.) пишуть моск. сов. часописи. „Народня Політика“ (31.X.) пишуть в цього приводу:

„Що уявляла собою ця дніж-тижнева влада совітів в Астурії ми вже знаємо. Кляштори і фабрики були спалені, університет в Овіду був вибажений до повітря при допомозі динаміту, безборонне населення, священники і вчені були транені так, що подібне нарахство тяжко знайти й серед дикунів. Совіт. преса не ховається в тим, що революційний рух в Іспанії і всім австріта, що там були ним переведені, в організовані агентами і капіталом III-го Інтернаціоналу в Москни, яка в одноточно і столицею „голови світової революції Сталіна“.

Але республіканська іспанська влада не проявила тої безпорадності и трусости, яку в свій час проявила російська республіканська влада Керенського та зуміла подавити комуністичне повстання за допомогою військ, що залишилися майже повнотю вірними республіці. Повстання після жорстоких боїв в Астурії и Каталонії зліквидовано и тепер воєнні суди почали свою працю. І ось тут ми бачимо дубічну мораль вождів III и II Інтернаціоналів. Ми дивуємося III-му комуністичному Інтернаці-

налу, бо знаємо добре „комуністичну мораль“, але дивуємось повидінці панів соціалістів. В той час як вони не бачили і не хотіть бачити кріавого большовицького терору на землях ССР, в той час, як вони мовчали при відомостях про звірства комун. повстанців в Іспанії, тепер вони організують разом з комуністами протести проти засудження на кару смерті астурійських вбивників, які спалювали живими безборонних стариків-священників, виколювали очі дітям, без потреби нищили державне, національне, приватне майно.

Що заспівали панове соціалісти, наколиб хоч третину всього цього зробили монархисти, фашисти, гітлерівці або інші люди, які не мають щастя належати до складу якого будь Інтернаціонала.

Положення в Іспанії ще непевне й, наколи уряд не укаже „твірдої руки“, там вибухне нова катастрофа, яка нарешті приведе до фашистської диктатури, а то й до повороту монархії, або... до комунізму й анархії. Іспанські події були використані комуністичною Мовкою і за кордоном. Нібито з метою протесту проти „фашистського терору в Іспанії“ комуністи в інших державах спромагаються утворити спільний „единий фронт“ з соціалістами і тим способом використати їх для переведення своїх плянів руйнуючої протидержавної акції

В усіх державах крім Франції соціалісти відмовилися від такого союза, добре розуміючи дійсну мету „комуністичної дружби“. У Франції ж таке обєднання здійснилося і ускладнило і без того погану внутрішню політичну ситуацію. Кабінет „національного единства“, під проводом Думерга, спромогається рятувати країну шляхом зміни конституції, яка далаб ширші права, як прем'єр-міністру, так і президенту республіки, і звільніла їх від залежності від парламенту. Чи вдасться Думергу ця реформа, ще невідомо, бо він в парламенті буде мати проти себе не лише „единий соціал. комун. фронт“, але й радикалів Еріо. А між тим від внутрішнього стану Франції залежить богато й її стан на зовні. А там загальний міжнародний стан вагалі не можна вважати ще упевненим. Не дивлючись на всі зусилля державних мужів Європи, на всі пакти й конференції європейська рівновага не є досягнутою і можливі вповні самі несподівані зміни й переміщення в складі обох таборів тобто „французького“ і „ревізіонистичного“. А критичний момент наближується. Тим в плебісциті, що має відбутися в Саарській області на початку 1935 року. Оби дві сторони Франція і Німеччина, що є зацікавлені в його наслідках, приготовані до рішучої акції і, як каже преса „досить необережного стрілу, щоб „Саар“ став місцем почаття нової світової війни“.

Національна організація українського селянства.

(Národní organisace ukr. zemědělců).

(Продовження).

Мусить бути створена широка укр. політична організація, яка матиме цілком реальний і пристосований до сучасного міжнародного стану плян боротьби за Українську Державність і яка в цій своїй боротьбі спіратисиме не на штучній чужій українському народові принципи комунізму, соціалізму, фашизму, гітлерізму і т. д. а на реальні життєві інтереси більшості Української Нації — Українського Селянства.

Мабуть значна частина невдач наших визвольних змагань залежить від того, що наші „політики-революціонери“ протиставляють „реальну політику“ визвольній політиці, а не спромагаються погодити ці дві, як того вимагають інтереси України. Ті „революціонери“, спекулюючи фантастичними, явно неадейсними в сучасних умовах гаслами, наносять величезні шкоди, як нашій національно-визвольній боротьбі, так і самому українському народові. Причиною того є, що ті „герої“ не відчувають ані своєї відповідальності перед Українською Нацією, ані, перебуваючи довгими роками за кордоном, не мають уяви про її нещасне життя. Політика для них або „гра для гри“ або, що ще гірше, засіб для здобування грошей. Досвіди світової історії і політики для них не існують. Вони спромо-

гаються копіювати постави сучасних „вождів народів“, але не учаться від них. Вони захоплюються крайностями фашизму й гітлерізму, але не хотіть бачити, що провідники обох тих рухів досягають успіхів для своєї країни і для себе саме приміненням методів найреальнішої політики, пожертвою програму на користь чину. Як інакше можна пояснити „приязнь“ Італії до ССР, німецько-польський пакт, в якім Гітлер на 10 років звікається усяких претенсій на „коридор“ і Данциг і т. д.

Треба категорично відрізняти ідею, що є конечною ціллю політики, від можливості, яку треба рахувати необхідною етапою на шляху до досягнення цього ідеалу. Раціональне використання тих всіх можливостей і є вмінням реальної політики.

Цілком правильно соціалістичні партії висловують два програми а то: мінімум і максімум... Перший накреслює близькі завдання, другий — конечну мету.

Політика має богато спільного з військовою стратегією (недарма кажуть, що війна є продовження дипломатії іншими засобами), а та ніколи не пристосовує до бою принципів максімума, а досягає бажаної мети рядом плянових операцій, що є розділені на етапи в залежності від загальної ситуації, влас-

них сил і сил ворога. Наш укр. тактичний програм не сміє бути забудованим на абсурднім максімалізмі. Ми мусимо точно й раціонально розподілити завдання, які перед нами стоять, виявити можливості і час їх виконання в залежності від наших сил, ситуації і наших ресурсів (засобів). Передовсім мусимо визнати, що такий модерний на сьогодні „принцип“ орієнтації на власні сили“ є пустою фразеольгією, або навіть самою відвertoю демагогією (ошуканством). Наші власні сили є без сумніву головним чинником нашої боротьби за Укр. Державність, — Але одніх тих сил для досягнення нашої мети недосить.

В сучасних умовах міжнародня політика наявіть великих, сильних упорядкованих держав мусить спрятися не стільки на „власні сили“ (армія і економ. стан держави), скільки на договори з іншими державами, які мають однакові чи близкі цілі й інтереси.

Ми, українці, мусимо нарешті навчитися розумінню відповідальності перед своєю Нацією і не зловживати гаслами, які в даний момент і при даних умовах не надаються до реалізації. Укр. визвольна боротьба не сміє сьогодні покладатися виключно на „власні сили“ й, особливо, не сміє переоцінювати їх. Україна, як і всі інші держави, не може залишитися одинокою в своїй боротьбі за свободу, вона мусить мати не лише одніх ворогів, але й приятелів, на допомогу яких, бодай моральну, вона могла б по-кладатися.

Чи може таких приятелів мати недержавна, нещасна, зруйнована, безсильна на сьогодні Україна? Без сумніву може. Реальні інтереси багатьох держав можуть годитися з нашими українськими, інтересами повнотю чи частинно. І завданням нашої закордонної політики є ті інтереси знайти, їх вижиткувати; коло наших приятелів збільшити та зміцнити. А для того, в першу чергу, є потрібним створення, по можливості, широкого, українського, національно-державного фронту і виразне ставлення нами, українцями, сучасних завдань нашої визвольної боротьби.

Для здійснення того треба лише кожному українцеві, незалежно від його партійної принадливості та політичних переконань, пригадати собі свої обов'язки перед своєю батьківщиною, відкинути усе, що нас, укra-

їнців, розділює, і знайти те, що нас може обєднати, бодай, при наших виступах перед чужинцями. А тим обєднуючим всіх нас чинником є завдання нашої боротьби за Українську Державність.

Ці завдання мусять бути витвором тверезого розуму та вислідком пильних студій сучасно-політичної ситуації, а не диктуватися „буїними мріями“ чи „молодечим замахом“. А тверезий розум і вивчення сучасного стану, як України, так і цілого світу, кажуть нам наступне:

I. Українська нація над Дніпром (в УССР) не лише в пригнобленою політично, соціально і культурно комуністичною Москвою, але й пляново нищиться нею фізично. Тільки за минулий рік, по безсторонніх відомостях чужинців, загинуло на Сов. Україні від організованого Москвою голоду коло 6 міліонів українців, — тоб то більше ніж населення цілої Галичини. Врятувати цю більшу частину нашої нації від повного знищення може лише скінчення більшевицького панування на Україні і створення Самостійної Української Держави.

II. Міжнародня політична ситуація може сприяти нашій боротьбі за Українську Державність, наколи ця боротьба не буде загрожувати інтересам держав, які входять до складу тої чи іншої міжнародної політичної комбінації. Треба памятати, що в міжнародній політиці нічого не робиться з ідейних міркувань (хоч про такі багато балакається) але ця політика керується завжди цілком реальними розрахунками.

III. Ані положення українців в інших державах не може змінитися до того часу, доки не матимемо власної Держави, якаб принаймні могла виступити на захист „українських меншин“ та мала б можність належно „компенсувати“.

IV. Сучасний міжнародний політичний стан та усе нарastaюча активність боротьби українського селянства проти московських наїздників дозволяють нам твердити, що Українська Державність може повстати над Дніпром, а ніде більше.

Отже зараз єдиним і головним завданням нашої визвольної боротьби є здобуття Української Держави над Дніпром і цьому завданню мусять бути підпорядковані всі інші цілі нашої української зовнішньої і внутрішньої політики.

П. Р.

(Продовження в слід. ч.).

Огляд преси.

(Přehled tisku).

ССРР. Минуло літо й з ним урочисті дні „бліскучих дипломатичних перемог ССРР“ за кордоном... Осенні „перемоги“ одержув сов. влада вже на внутрішніх фронтах, а то: на фронти ограбування сов. селяніна, що офіційно носять назву „хлібозаготовки“, і на фронті підготовки жалкої комедії, яка має уявляти собою „сво-

бідні вироби“ до місцевих рад і до чергового „всесоюзного конгресу рад“.

Як переводиться ограбування при допомозі „хлібозаготовки“ можемо бачити з оповідання бувш. червоної старшини Треніона. У вагоні підмосковної залізниці він заговорив з селянином, який лаяв відверто сов. владу.

„Ta як, батюшка, не лаятися, — відповив типовий селянин-неваможник, — вібрав я в осені 100 мір бараболі, а влада відбирала мені 90 мір і рахув по 50 копійок за міру. Виходить, що я муши відати 90 мір за 45 рублів. А сам я, бачиш, ровдигнений і босий, та і уся моя родина не в лішем стані. Чоботи коштують зарів 100 рублів. Отже — виходять що я разом в цілою родиною ціле літо за один чобіт працювати...“

I так за працю цілої селянської родини ціле літо вона в „комуністичному“ дістане 50 рублів чи коло $2\frac{1}{2}$ метраків бараболі і один чобіт! Чи не в совітська „хлібозаготовка“ відвертим ограбуванням селян?

I не дивно, що разом з початком цієї „хлібозаготовки“ і знова почалася боротьба населення з владою за хліб. В цьому році ця боротьба переводиться комуністами з особливою жорсткістю. Так моск. кореспондент „Дейлі Телеграф“ пише:

„На Уралі и в Зах. Сибіру за відмовлення вдати хліб державі і за пропаганду проти „хлібозаготовки“ присужені 7 селян до кари смерти, а де кілька до вязниці на ріжні терміни до 10 років включно з конфіскатою всього майна... Один із підсудних Куриця підголосювання колхозників не платити податків, кажучи: — Ми працюємо день і ніч, а у нас відирають унесь хліб.“

Цікаво відмітити, що в цьому році й місцеві комуністи підтримують часто селян, бачучи, що політика Сталіна веде просто до нового голоду. Це примушує ком. Москву переводити „чистки“ і в рядах самої ком. партії. Чистка переводиться головне серед селян членів партії

Кореспондент того ж „Д. Т.“ передає оголошені офіційні наслідки останньої чистки:

„По офіційним, ще не остаточним, даним із загальної кількості членів ком. партії селян викинули 23,5%, із кандидатів — селян 21,1% в той час як робітників партії ців „вичистили“ лише 16,2%“.

Зрозуміло, що на Україні відсоток викинутих ще більший. Так „Правда“ (14. X) пише про наслідки „чистки“ в Чернігівській області:

„З загальної кількості перевірених членів і кандидатів партії викинено 29,7%, переведено до складу кандидатів 11,7%, до „спінчуваючих“ 1,7%... в числа перевірених голів „сельсонітів“ викинено в партії коло 30%“.

Отже в одній області викинено разом 43,1% „ненадійних“ укр. комуністів.

Приймаючи під увагу, що не більше 3-4% селянського населення України організовано в в ком. партії, бачимо, що тепер число совіт. яничарів на Україні зменшилось майже вдвічі та, майбутнь, в партії залишаються самі жиди й москалі. По скиненню моск. окупації України ми можемо бути певні, що з „українськими комуністами“ наша укр. влада багато хлопіт мати не буде.

Підготовка Москвою виборів до рад звязана з її „хижакською політикою“. Так Молотов в „Ізвестіях“ і „Правді“ зауважив виборів вважає: „необхідність піднесення трудової дисципліни“ тобто зусилля визиску трудових мас. Дає він і інструкції „організації“ виборів, а то:

„Зрозуміло, що ворожі до нашого режиму групи не посміють і піскнути під час виборчої кампанії. Це однако не усуває необхідності боротьби в антирадянськими елементами, що спромогаються пробитися до совітів“.

Отже під час „свобідної виборчої кампанії“ надійні яничари поведуть „кобилку“ до виборчих заль, а всі „ненадійні“, „ворожі“ і „сумнівні“ елементи помандрують до підвальів ГПУ і на далеку північ! Багато праці моск. чекистам дадут вибори і вони мабудь запротестують проти системи „парляментаризму“.

Чи поможе все це Сталіну вдергатися у влади — це вже інше питання. Занадто вже багато набралося „ненадійних“... „Ненадійне“ селянство, яке не хоче віддавати Москві дарма свій хліб, „ненадійне“ роботництво, яке бачить визиск його сов. владою, і, нарешті, „ненадійно“ є і сов. червоної армії. Ця армія тісно связана із селянством і разом з ним переживає його зливні. Червоний командир Тренін передає, що ще в 1919-30 роках армія була приправлена до повстання проти сов. влади і лише відсутність „вождів“ і загального пляну затримали цей виступ і привели до ряду місцевих воєнних бунтів, які легко були ліквідовані військами ГПУ. Але не припиняються в ССР воєнні повстання і тепер.

Так Харбінська преса передає:

„В районі Чити вибуло велике протиболішовицьке повстання. Втикачі ві Сибіру кажуть, що повстання вибуло в селі Покровськім, де повстанець один військовий відділ. Повстання швидко виходило й сусідні ковацькі станиці. Повстанці мали кулемети, гармати і бронені авги. В самій Читі війска були розброєні і замкнуті в касарнях. В районі Чити виголошений стан облоги. Жорстокі бої поміж повстанцями і відділами ГПУ тривали три дні. Повстання було ліквідовано, бо повстанці не мали досить зброї і набоїв, ГПУ також мало аероплянів, яких у повстанців не було“.

Повстання ліквідовано, але не в ліквідованим протисовітським настрій червонної армії, що у відповідний час викликає нове повстання, яке надіємося буде вже „смертельним“ для Сталіна.

На закінчення наведемо цікаву замітку з „Діла“ яка яскраво малює життя в „комуністичному“ районі, що є „гіршим від вязниці“:

У Віденськім суді відбувається недавно дуже цікавий процес проти члена с. д. нійською організації О. Мілера, що брав активну участь у лютневій віденській революції. По невдачі повстання разом з іншими членами с. д. боївки перебрався через ЧСР до ССР. Як відомо моск. комуністи вітали членів австрійського „шутцбунду“ як „героїв революції“. Та вдається, що збаламученим віденським робітникам не дуже подобається московсько-большеницький „рай“, бо Мілер хотів, що в Австрії на його чекав тюрма, повернувшись назад до Відня і добровільно вголосився на поліції. На суді він заявив, що „життя в Совітах так страшне, що він волить найти жити в вязниці, ніж дальнє животиння в жахливих большевицьких умовах“.

І. Д.